

Co-funded by
the European Union

План законодавчих змін в частині транспонування вимог ЄС щодо охорони видів дикої флори і фауни

Директива Ради 92/43/ЄЕС від 21 травня 1992 року про охорону природних оселищ та дикої фауни і флори (Оселищна директива)

Директива Європейського Парламенту і Ради 2009/147/ЄС від 30 листопада 2009 року про збереження диких птахів (Пташина директива)

I. Загальна частина

1. Поточний стан транспозиції актів законодавства ЄС в Україні

Законодавство України частково відповідає положенням Оселищної та Пташиної директив в розрізі охорони видів (ступінь відповідності високий).

Режим особливої охорони видів тварин і рослин, занесених до Червоної книги України та регіональних переліків, на законодавчому рівні в більшій мірі відповідає режиму охорони видів, що вимагається за Пташиною і Оселищною директивами. Додаток VI Оселищної директиви та додаток IV, які перелічують заборонені методи і засоби відлову і вбивства та види транспорту, в повній мірі транспонований в Україні.

Суттєвою прогалиною при цьому є те, що українське законодавство не містить заборони продажу, перевезення з подальшим продажем, утримання з подальшим продажем та пропозицію на продаж живих чи мертвих тварин (в тому числі птахів) та будь-яких швидко розпізнаваних частин або дериватів тварин, що підлягають особливій охороні (за виключенням міжнародної торгівлі, яка регулюється Конвенцією про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення, стороною якої є Україна). У зв'язку із відсутністю загальної заборони не транспоновані і відповідні положення про виключення щодо окремих видів, продаж яких дозволена законодавством ЄС.

При цьому аналіз додатків до директив, які стосуються дикої флори і фауни в розрізі видів, що трапляються в Україні, показує, що не всі такі види підлягають суворій охороні в Україні (включені до Червоної книги України та регіональних переліків). Приблизно чверть видів, що підлягають охороні за законодавством ЄС, не підлягають особливій охороні в Україні. Види, які охороняються за Бернською конвенцією, також не в повній мірі співпадають із видами, охоронюваними Оселищною та Пташиною директивами.

Україна також чітко не окреслює мисливські види, а законодавство про заборону добування диких тварин з метою утримання і розведення у напіввільних умовах чи в неволі посиляється на переліки видів, охоронюваних Бернською конвенцією та занесених до Червоної книги України. Відтак транспозиції підлягають відповідні додатки до Оселищної (додаток V) і

Пташиної (додаток III) директив, які визначають види фауни, вилучення яких з природи або використання яких вимагає спеціального регулювання.

В Україні передбачена адміністративна відповідальність за порушення у сфері охорони видів, хоча перелік діянь та розмір штрафів вимагають суттєвого розширення. В Україні ще не транспоновані відповідні положення Директиви 2024/1203 від 11 квітня 2024 року про захист довкілля за допомогою кримінального права, яка на рівні ЄС покликана забезпечити виконання, серед іншого, і Оселищної та Пташиної директив. Кримінальна відповідальність у цій сфері в Україні обмежена єдиним складом злочину “Незаконне полювання”.

2. Стратегія для транспозиції актів законодавства ЄС в Україні

З огляду на те, що сфера охорони видів флори і фауни на сьогодні має високий рівень транспозиції відповідних актів ЄС, для повного перенесення вимог Оселищної та Пташиної директив в розрізі охорони видів достатнім буде внести окремі зміни та доповнення до чинних законів України та підзаконних актів. У національні правові рамки, зокрема, у закони України «Про тваринний світ», «Про мисливське господарство і полювання», «Про рослинний світ», «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів» необхідно ввести визначення «стану збереження виду» і запровадити підходи, які визначають та забезпечують «сприятливий» стан збереження видів.

У секторальному законодавстві необхідно буде також закріпити вимоги щодо заборони продажу, перевезення з подальшим продажем, утримання з подальшим продажем та пропозицію на продаж живих чи мертвих тварин (в тому числі птахів) та будь-яких швидко розпізнаваних частин або дериватів об'єктів тваринного світу, що підлягають охороні за Оселищною та Пташиною директивами та міжнародними зобов'язаннями України. Також важливо розглянути необхідність та за потреби запровадити у законодавстві окремі виключення із правила про заборону на продаж окремих видів дикої фауни, що підлягають охороні.

В контексті охорони видів окрім забезпечення правового режиму їх охорони на рівні європейських стандартів планується затвердження переліків охоронюваних видів, визначених у додатках до Пташиної та Оселищної директив, у законодавстві України. В цьому аспекті також планується регламентувати співвідношення правового статусу таких переліків та відповідних переліків Червоної книги України та регіональних переліків. Також передбачається перегляд переліку мисливських видів та транспозиція додатків до Оселищної (додаток V) і Пташиної (додаток III) директив, які визначають види фауни, вилучення яких з природи або використання яких вимагає спеціального регулювання.

Co-funded by
the European Union

Окремою законодавчою ініціативою заплановано внести проект закону про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення (в розрізі розширення складу діяльнь та посилення санкцій) та Кримінального Кодексу України для посилення адміністративної відповідальності та запровадження кримінальної відповідальності за порушення законодавства у сфері охоронюваних видів.

3. Головні виконавці і співвиконавці

- Міндовкілля

Co-funded by
the European Union

II. Заходи плану нормотворчої діяльності

Зміст заходу	Відповідальні органи, строк	Індикатори виконання
<p>1. Проект закону про внесення змін до деяких законів України щодо охорони видів (запровадження термінології та підходів директив), зокрема до</p> <ul style="list-style-type: none"> - Закону України "Про охорону навколишнього природного середовища" від 25.06.1991 № 1264-12, - Закону України «Про Червону книгу України» від 07.02.2002 № 3055-14, - Закону України «Про тваринний світ» від 13.12.2001 № 2894-14; - Закону України «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів» від 08.07.2011 № 3677-VI, - Закону України «Про рослинний світ» від 9.04.1999 N 591-XIV; - Закону України «Про мисливське господарство та полювання» від 02.02.2000 № 1478-14-III - Закону України «Про захист тварин від жорстокого поводження» від 21 лютого 2006 року № 3447-IV та інших <ul style="list-style-type: none"> - із додатками, якими транспонуються переліки охоронюваних видів фауни і флори (згідно з додатками II та IV до Оселищної директиви та додатками I та II до Пташиної директив). 	Міндовкілля, 2026	Прийняття закону
<p>2. Проект закону про внесення змін до деяких законів України щодо охорони видів (запровадження заборони на торгівлю), зокрема до</p> <ul style="list-style-type: none"> - Закону України «Про тваринний світ» від 13.12.2001 № 2894-14; - Закону України «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів» від 08.07.2011 № 3677-VI, - Закону України «Про рослинний світ» від 9.04.1999 N 591-XIV; - Закону України «Про мисливське господарство та полювання» від 02.02.2000 № 1478-14-III <ul style="list-style-type: none"> - із додатками, якими транспонуються переліки видів фауни, вилучення яких з природи або використання яких вимагає спеціального регулювання (згідно з додатком V Оселищної та додатком III Пташиної директив). 	Міндовкілля, 2025	Прийняття закону
<p>3. Проект закону про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення</p>	Міндовкілля, 2026	Прийняття закону
<p>4. Проект закону про внесення змін до Кримінального</p>	МВС,	Прийняття

Co-funded by
the European Union

кодексу України щодо запровадження кримінальної відповідальності за порушення законодавства у сфері охорони видів у відповідності до Оселищної та Пташиної директив та Директиви про захист довкілля за допомогою кримінального права	Міндовкілля, 2025	закону
5. Проект постанови КМУ/наказу Міндовкілля про затвердження переліків видів (відповідно до додатків II, IV та V Оселищної директиви та додатків I, II та III Пташиної директиви), якщо такі не будуть транспоновані вищезазначеними змінами до законів	Міндовкілля, 2026	Прийняття постанови КМУ або наказу Міндовкілля
6. Внесення змін до законодавчих актів у сфері мисливства та полювання, а також рибного господарства з урахуванням вимог та переліків видів диких тварин, передбачених законодавством ЄС	Мінагро, Міндовкілля, інші ЦОВВ, 2026	Прийняття постанов КМУ, наказів ЦОВВ
7. Проект наказу Міндовкілля про правила державного обліку чисельності мисливських тварин та обсягів їх добування (з урахування переліку диких тварин, охоронюваних законодавством ЄС	Міндовкілля, 2025	Прийняття наказу Міндовкілля